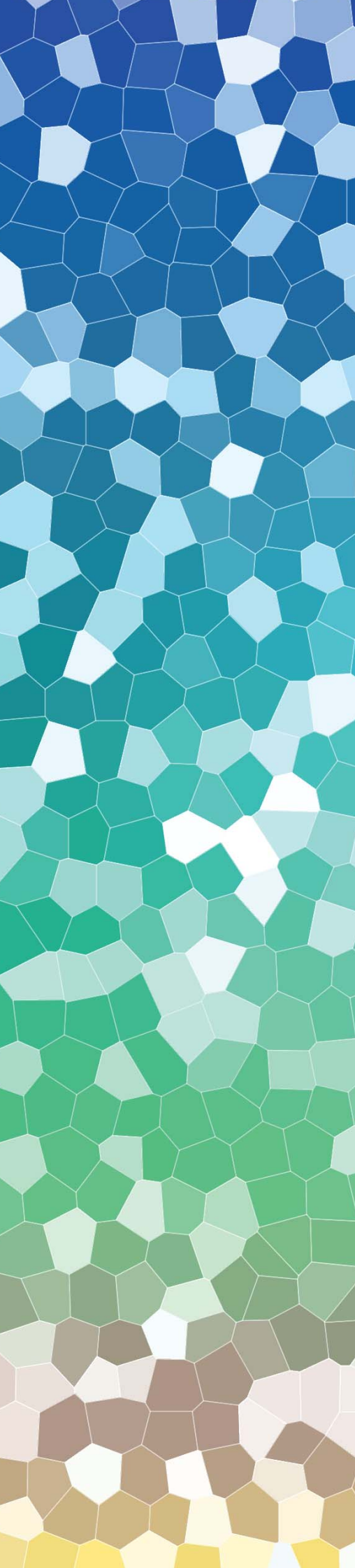

Místní Agenda 21

Brožura příkladů dobré praxe
z České republiky a ze Švýcarska

Spolupráce švýcarských a českých municipalit v oblasti péče o životní prostředí Energetický a odpadový management

Společnost MCN, o.p.s. si dovoluje poděkovat

- Ministerstvu financí České republiky, Centru pro zahraniční pomoc za finanční podporu prezentovaného projektu, ale také za vstřícnou a profesionální spolupráci při realizaci, administraci a monitorování projektů.
- Partnerskému městu Basilej, za spolupráci při realizaci celého projektu.
- Janu Jackovi Rokickimu, koordinátorovi projektu ze strany švýcarského partnera, za perfektní spolupráci.
- Švýcarským expertům v oblasti veřejné správy a životního prostředí, kteří se věnovali české delegaci při její studijní cestě do Švýcarska, a kteří byli aktivními a příjemnými účastníky studijní cesty do České republiky.
- Expertům v oblasti veřejné správy a životního prostředí České republiky, kteří profesionálním způsobem pomohli připravit studijní cestu švýcarské delegace do ČR a sami byli zaujatými a milými účastníky studijní cesty do Švýcarska.
- Panu Mgr. Janu Šindelářovi za odbornou korekturu textu brožury.
- Všem, kteří se na realizaci jednotlivých aktivit projektu podíleli.

Děkujeme!

Brožura je výstupem projektu „Spolupráce švýcarských a českých municipalit v oblasti péče o životní prostředí - Energetický a odpadový management“, který získal finanční podporu z Fondu Partnerství v Programu švýcarsko-české spolupráce.

Brožura byla sestavena společností MCN, o.p.s. Odbornou korekturu provedl Mgr. Jan Šindelář, CENIA, česká informační agentura životního prostředí.

Kanton Basel-Stadt

MCN, o.p.s.

Obsah

MCN, o.p.s.	1
O projektu	1
Místní Agenda 21 v ČR	2
Příklady dobré praxe z ČR a ze Švýcarska	5
Organizace MA21 a publicita	5
Životní prostředí globálně	6
Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta	7
Doprava	9
Energie	10
Spotřeba	10
Odpady	10
Životní prostředí ve městě	11
Akce podporující sociální oblast	12
Zdraví, životní styl	13
Akce podporující zájmy ekonomické	15
Zelené úřadování	15
Tradice	15
Spolupráce veřejné správy s občanským sektorem	16

Nezisková společnost MCN, o.p.s. působí v oblasti životního prostředí a environmentálního vzdělávání veřejnosti a představitelů veřejné správy. Poskytuje poradenské služby:

- **v oblasti ochrany a péče o životní prostředí**
(výsadby zeleně, péče o zeleň, obnovitelné zdroje energie, odpadové hospodářství)
- **v oblasti místní Agendy 21 (MA21)**
pomoc veřejné správě při naplňování kritérií a postupu v rámci kategorií MA21, získávání finančních zdrojů na aktivity v rámci MA21 a udržitelného rozvoje měst a obcí. Pořádá odborné semináře, konference a vzdělávací programy se zaměřením na veřejnou správu a neziskový sektor.

Významnými projekty environmentálního vzdělávání veřejné správy, které společnost realizuje, jsou **mezinárodní výměny zkušeností a know-how**, v rámci kterých jsou organizovány studijní cesty a odborné konference.

www.mcn.cz

O PROJEKTU

Brožura byla připravena jako jedna z aktivit projektu „**Spolupráce švýcarských a českých municipalit v oblasti péče o životní prostředí - Energetický a odpadový management**“.

Projekt byl podpořen z Fondu Partnerství v Programu švýcarsko-české spolupráce.

Cílem projektu, který společnost MCN,o.p.s. realizovala v roce 2011 ve spolupráci se svým partnerem, městem Basilej, bylo navázání partnerské spolupráce a výměna zkušeností mezi švýcarskými a českými zástupci veřejné správy, a to posuzováním a konzultacemi konkrétních projektových záměrů či získáním potřebných informací o fungování veřejné správy v obou zemích v tematicky definované oblasti. Tyto iniciativy měly, a především budou mít pozitivní dopad na zkvalitnění veřejných služeb v oblasti péče o životní prostředí. Účelem projektu bylo získat nové informace na základě přípravy konkrétních projektů, které zapojení aktéři připravují v oblasti odpadového a energetického managementu a v dalších oblastech životního prostředí. Významnou iniciativou bylo získávání zkušeností v oblasti udržitelného rozvoje a aplikace metod místní Agendy 21. Hlavními aktivitami projektu byly studijní cesty pro představitele veřejné správy obou partnerských zemí.

Studijní cesta do České republiky se uskutečnila ve dnech 6. - 10. 6. 2011. Švýcarští odborníci připravili zajímavý program na celostátní konferenci a navštívili mnoho zajímavých míst - Sluneční park Strašice, soubor dvanácti pasivních domů společnosti ATREA s.r.o. v Koberovech, Chráněnou krajinnou oblast Český ráj, města Benátky nad Jizerou, Český Brod, Kolín a Kutnou Horu. Všude jim byl představen konceptní přístup a konkrétní realizované projekty v oblasti odpadového a energetického managementu.

Studijní cesta do Švýcarska se konala ve dnech 2. - 7.10.2011. Zúčastnilo se jí 20 zástupců českých municí-

palit. Hlavním cílem cesty bylo město Basilej, ale česká delegace měla možnost navštívit i jiná města v blízkosti Basileje (Lörrach, Riehen, Curych a další). Účastníci byli seznámeni se zcela ojedinělými projekty v oblasti využívání energií, ale i s běžnou praxí řešení oblasti energetického a odpadového managementu v jednotlivých městech. Účastníci si odnášeli nejen nové poznatky, ale také inspiraci a motivaci pro realizaci nových projektů a přístupů ve svých municipalitách.

Kromě studijních cest byly uskutečněny také další aktivity. **Celostátní konference** na téma „Environmentálně odpovědný přístup k výkonu veřejné správy“ se uskutečnila za účasti švýcarských odborníků a velkého zájmu ze strany českých municipalit a neziskových organizací. Po uskutečnění obou studijních cest byly realizovány **workshopy** v českých městech (Praha 9, Bakov nad Jizerou, Planá nad Lužnicí), jejichž účelem bylo představit aktuální možnosti podpory projektů v oblasti odpadového a energetického hospodářství, konzultovat jednotlivé projektové záměry a najít možné cesty k jejich realizaci. Během workshopů byly představeny některé příklady dobré praxe získané ve Švýcarsku nebo v České republice.

Poslední aktivitou projektu je tato **brožura**, která si klade za cíl zprostředkovat **bohatou strukturovanou nabídku více či méně inovativních nápadů implementace místní Agendy 21 v České republice a ve Švýcarsku**. Brožura nepřináší konkrétní návod na realizaci akcí, hlavním posláním je inspirovat. Místní Agenda 21 by měla klást důraz na všechny 3 oblasti udržitelného rozvoje - životní prostředí, sociální oblast a oblast ekonomickou. Ze všech těchto oblastí brožura přináší příklady dobré praxe.

Česká delegace v průběhu studijní cesty do Švýcarska při prezentaci metody na odstraňování graffiti (foto: Emilie Pilátová)

MÍSTNÍ AGENDA 21 v ČR

Co je místní Agenda 21?

Na summitu OSN v Rio de Janeiro v roce 1992 bylo konstatováno, že ohrožení udržitelného rozvoje nabylo takových rozměrů a takového charakteru, že jej nelze řešit jen v globálním měřítku. Je potřeba **do plánování a do rozhodovacích procesů zapojit místní iniciativy a širokou veřejnost**, které mají díky znalosti místních poměrů a potřeb velký potenciál pomoci místním orgánům veřejné správy při stanovování vhodných konkrétních cílů při tvorbě strategií a koncepcí a při implementaci národních politik. Místní orgány veřejné správy jsou lidem nejbližší, sehrávají důležitou roli ve výchově, mobilizaci a komunikaci. V rámci místní Agendy 21 by měly umožnit občanům participaci na plánování a rozhodování v obci a co nejvíce zohledňovat požadavky veřejnosti.

Tyto myšlenky byly shrnuty v dokumentu Agenda 21. Jde o globální strategický a akční plán světového společenství, který stanovuje konkrétní kroky směrem k udržitelnému rozvoji. Právě tento dokument obsahuje vymezení toho, oč v místní Agendě 21 (dále také MA21) jde především.

Nezastupitelnou a nenahraditelnou roli v MA21 hraje místní veřejná správa. Bez její otevřené politiky je nemyslitelné, aby vznikla dlouhodobá strategie, která bude dostatečně efektivní, koncepční a schopná pružně reagovat na změny aktuálních podmínek. Samotná veřejná správa nezajistí účinnou místní Agendu 21 bez spolupráce s místními neziskovými organizacemi, spolky, podnikateli, školskými zařízeními, zdravotnickými a sociálními institucemi a řadou dalších subjektů, včetně široké veřejnosti.

Místní Agenda 21 je také **metodou řízení kvality ve veřejné správě.** Tuto metodu celorepublikově zastřešuje Rada vlády pro udržitelný rozvoj. Pracovní skupina tohoto orgánu (PS RVUR pro MA21), v rámci které se sešla řada odborníků z řad ministerstev, krajů, obcí i NNO, vydala sadu Kriterií MA21 pro posuzování a měření kvality MA21. Jde o soubor standardizovaných indikátorů, umožňující zjistit, zda je MA21 vůbec v činnosti místních úřadů uplatňována, a posoudit její kvalitu. Tato metoda byla přijata Ministerstvem vnitra ČR mezi oficiální metody zvyšování kvality ve veřejné správě.

Kritéria MA21 jsou stanovena odlišně pro obce do 2000 obyvatel, nad 2000 obyvatel, pro velká města s městskými částmi nebo obvody, pro kraje a pro mikroregiony. Nejnížší úroveň je kategorie Zájemce a dále jsou každoročně udělovány kategorie D až A, přičemž kategorie A je nejvyšší. Přesný přehled kritérií pro jednotlivé skupiny je k dispozici na www.ma21.cz. V České republice je nejvíce municipalit v kategoriích Z, D a C.

Naplňování předepsaných ukazatelů kategorií D, C, B, A je vlastně **dokládáním výstupů z celoroční činnosti** úřadů místních samospráv pro udělení certifikátu. Většina ukazatelů se musí plnit každým kalendářním rokem opakovaně a pro zisk vyšší kategorie je nutno splnit každoročně i všechny ukazatele nižších kategorií. K evidenci slouží oficiální **databáze místních Agend 21**, jejímž zřizovatelem je Ministerstvo životního prostředí ČR. Registrace do databáze MA21 je bezplatná.

Společnost MCN, o.p.s. zpracovala na základě svých zkušeností kroky, jak se zapojit do místní Agendy 21.

MA21 je dlouhodobý proces. Je důležité, aby municipalita plně přijala a plně uskutečňovala základní procesy - komunikaci s veřejností, spolupráci s občanským a podnikatelským sektorem, spojení zájmů životního prostředí se zájmy sociálními a ekonomickými, informovanost obyvatel apod. Proto jsou v představeny především kroky k naplnění kategorií Z, D nebo C, a příklady dobré praxe, které by se v českých podmínkách daly zahrnout právě do jedné z těchto kategorií.

7 kroků k nastartování MA21 kategorie Z

1 Získejte informace o Místní Agendě 21

→ Zjistěte si na internetu, o co v místní Agendě 21 vlastně jde, požádejte o pomoc zapojené municipality nebo poradenské subjekty. Nechte si vysvětlit, k čemu se tato platforma hodí.

2 Představte MA21 představitelům obce

→ Vše, co jste se o MA21 dozvěděli, prezentujte zastupitelstvu obce - nejlépe již s konkrétními nápady na realizaci různých aktivit. Společně prodiskutujte, zda máte skutečně zájem naplňováním kritérií jednotlivých kategorií místní Agendy 21 přispět k udržitelnému rozvoji vaší obce.

3 Vyberte toho správného koordinátora

→ Dohodněte se, kdo bude celý proces koordinovat. Měl by to být někdo, kdo je přesvědčen o tom, že začít s ochranou životního prostředí a podporou udržitelného rozvoje sám u sebe, je způsob, jak dosáhnout zlepšení. Koordinátor musí být schopen mobilizovat veřejnost, podnikatele a občanský sektor.

4 Pozvěte na jednání zástupce podnikatelského a občanského sektoru

→ Svolejte na společné jednání zástupce podnikatelského a občanského sektoru (sportovních klubů, škol, volnočasových sdružení, dobrovolných hasičů, myslivců, klubu seniorů, junáků, mateřských center, ekocenter apod.). Představte jim koncept MA21 a konkrétní nápady na společně pořádané akce. Vysvětlete, jaká pozitiva by spolupráce přinesla (sdružení financí a tedy snížení nákladů na pořádání různých akcí, zlepšení životního prostředí, oživení tradic apod.).

5 Sestavte pracovní skupinu a akční plán

→ Z lidí, jež se vám zdají být pro naplňování MA21 motivováni, sestavte pracovní skupinu, která vám bude s implementací MA21 pomáhat. Ve skupině by měli být zástupci veřejné správy, občanského sektoru, podnikatelského sektoru a veřejnosti. V rámci této skupiny vypracujte plán akcí, které budou v příštích 12 měsících (nejlépe v rámci jednoho kalendářního roku) pořádané - vždy ve spolupráci subjektů, které jsou ve skupině pro MA21 zastoupeny.

6 Registrujte se v MA21

→ Na portálu <http://ma21.cenia.cz/> zaregistrujte samosprávu do kategorie Z. Registrován může být pouze obecní úřad, který zaštiťuje veškeré další akce. Jako kontaktní osoba musí být uveden zaměstnanec úřadu.

7 Informujte veřejnost

→ O všech aktivitách informujte veřejnost prostřednictvím místního zpravodaje a nové záložky na vašem webu s názvem „místní Agenda 21“.

6 kroků k naplnění kritérií kategorie D

1 Nechte implementaci MA21 odsouhlasit zastupitelstvem

→ Zastupitelstvo obce musí přijmout usnesení, že přijímá závazek k naplňování principů MA21 a ustanovuje zodpovědného politika. Rada obce (města), anebo také zastupitelstvo, musí ustanovit koordinátora MA21 a skupinu pro MA21 (odsouhlasení jmenovitého seznamu včetně uvedení subjektů, které jsou ve skupině zastoupeny).

2 Pořádejte akce komunitního plánování

→ Přizvěte veřejnost k rozhodování a plánování. Může jít o různé formy komunitního plánování - kulaté stoly, diskusní fóra, ankety (distribuované v místních zpravodajích nebo na různých akcích pro veřejnost).

V Městské části Praha 20 (Horní Počernice) se osvědčuje „jít s radními na pivo“, v Praze - Nebušicích byla realizována anketa k celkovému rozvoji obce, v Praze - Kunraticích zase anketa ke zmapování spokojenosti se stavem životního prostředí v městské části. Diskutovat se dá nad aktuálními tématy (např. kde zřídit louku pro psy, kde postavit dětské hřiště), nebo s výhledem do budoucna nad tématy strategického plánování. S distribucí dotazníků či pozvánek mohou podle cílových skupin pomoci členové skupiny pro MA21. Uspořádejte alespoň 2 plánovací akce za rok.

3 Pořádejte akce ve spolupráci s občanským a podnikatelským sektorem

→ U akcí, které by se daly zařadit do této skupiny, je důležité, aby svojí formou nebo náplní přispívaly k udržitelnému rozvoji, a aby byly realizované právě ve spolupráci s občanským a podnikatelským sektorem. Je vhodné, když zástupci občanského sektoru pomáhají s organizací akce. Místní podnikatelé mohou přispět sponzorskými dary, mohou se účastnit jako prodejci regionálních produktů nebo poskytovatelé různých služeb. Mezi oblíbené akce tohoto typu patří festivaly, brigády (úklid listí, výsadby zeleně), akce pro děti, tematická setkání (pro seniory apod.), místní slavnosti, workshopy, výstavy, přednáškové cykly, kampaně (např. Den Země, Den Stromů) apod. Uspořádejte alespoň 2 společné akce za rok.

4 Aktivitu dokumentujte

→ Pokud to jde, dejte účastníkům podepsat prezenční listinu. U prezenčních listin nezapomínejte v hlavičce vždy na přesný název a datum akce. Akce fotografujte. Z jednání skupiny pro MA21 vždy sepisujte zápis.

5 Informujte veřejnost

→ Informujte veřejnost o tom, co je to místní Agenda 21, jaké má přínosy, jak se můžou zájemci v rámci akcí zapojit do rozvoje obce. Na všechny akce, pořádané pod hlavičkou MA21, pozvěte veřejnost prostřednictvím pozvánky v místním zpravodaji a na internetu. Ze všech akcí sepište zápis, který opět zveřejníte jako zpětnou vazbu pro občany. V článkách by mělo být uvedeno, že se jedná o akci místní Agendy 21.

5 Nahrávejte průkazné materiály z akcí na portál MA21

→ Zápis z akcí a průkazné materiály nahrávejte na portál <http://ma21.cenia.cz/> průběžně, nejpozději vždy však do 30.11. každého roku.

8 kroků k naplnění kritérií kategorie C

1 Ustanovte oficiální orgán pro MA21

→ Ustanovte oficiální komisi samosprávy pro MA21. Musí být složená ze zástupců občanského sektoru, podnikatelského sektoru a veřejné správy, lze ale zapojit i občany. Pokud již máte funkční skupinu pro MA21 a osvědčila se vám, pouze z ní udělejte oficiální orgán samosprávy pro MA21. Opět na usnesení zastupitelstva anebo rady o schválení komise uveďte jména členů, a jaký subjekt zastupují.

2 Deklarujte zájem implementovat MA21

→ Sepište deklaraci o implementaci místní Agendy 21 a principů trvale udržitelného rozvoje. Deklarace může mít klidně jen 1 stránku, důležité je, aby byla výstižná. Dokument nechte schválit v zastupitelstvu. Pokud si nebudete vědět rady, požádejte o pomoc poradenskou společnost nebo jinou municipalitu, která již má tento bod splněný. Bod je vhodné splnit i dříve, i když není pro zisk předchozí úrovně povinný.

3 Pořádejte osvětové akce a kampaně

→ Pro naplnění kritérií kategorie C byste měli uspořádat alespoň 1 osvětovou kampaň a 1 osvětovou akci za rok. Jaký je mezi nimi rozdíl? Osvětová akce zaměřená na udržitelný rozvoj může být uspořádána pouze pro určitou cílovou skupinu (pracovníky úřadu, seniory, děti apod.). Osvětová kampaň, opět zaměřená na udržitelný rozvoj, by měla mít dopad na širokou veřejnost. Tyto akce vždy pořádejte ve spolupráci s partnery, kteří jsou zárukou kvality osvětové akce po stránce odborné (zajištění odborného osvětového programu lektorem).

Mezi osvětové akce lze zařadit např. semináře a besedy (ekologická domácnost, obnovitelné zdroje energie, dobrovolnictví, první pomoc, apod.), akce ve školách (dopravní výchova, drogy, bezpečnost apod.), akce pro seniory (besedy o zdraví, o bezpečnosti apod.), akce pro úředníky (školení EMAS, MA21, projektové řízení, komunikační dovednosti apod.), setkání veřejné správy s určitými profesními skupinami za cílem diskuse a další.

Osvětových kampaní je také celá řada: Den Země (22.4.), Světový den zdraví (7.4.), Den bez úrazů, Evropský týden mobility (16.9. - 22.9.) a Evropský den bez aut (22.9.), Světový den bez tabáku (31.5.), Uklidme svět!, Hodina Země apod.

4 Uspořádejte veřejné fórum

→ Veřejné fórum k celkovému rozvoji obce by mělo být uspořádáno pro větší počet účastníků. Proto je vhodné, aby veřejné fórum moderoval zkušený moderátor, který dokáže řídit debatu citlivým, ale přesto efektivním způsobem. Fórum by mělo mít určitou organizační strukturu. Aby se dostalo na každého, je vhodné prostor rozdělit do diskusních kroužků. Ty pak diskutují na různá témata, anebo si zvolí jakékoliv téma, v každém případě je to pouze jeden zástupce kroužku, který po určité době celému fóru prezentuje nejvíce diskutované problematiky. Z přednesených problematik by mělo celé fórum vybrat (například lepením hlasovacích lepenek) ty nejzávažnější problémy, kterými by se měla samospráva zabývat. Pokud chcete fórum organizovat poprvé, nechte se inspirovat. Navštivte municipalitu, kde fórum probíhá, zjistěte si, jaké jsou nejčastější chyby při organizaci, konzultujte přípravu s poradenskou společností (např. MCN, o.p.s., Národní síť Zdravých měst ČR) či zkušenou municipalitou.

5 Podporujte akce MA21 finančně

→ Samospráva by měla aktivity místní Agendy 21 podporovat také finančně. Nechte naplánované náklady na realizaci jednotlivých aktivit schválit v radě nebo zastupitelstvu.

6 Proces implementace MA21 monitorujte

→ Na konci každého roku byste měli zpracovat zprávu o tom, jaké akce byly v rámci MA21 pořádané, kde je možné MA21 zlepšit, jaké akce se budou konat příští rok, s jakým rozpočtem je třeba počítat apod. Zprávu nechte schválit v radě, anebo v zastupitelstvu.

7 Informujte veřejnost

→ Všechny akce fotografujte. Informujte veřejnost o tom, jaké akce se budou konat nebo jaké se konaly. Vždy napište, jaké přínosy měla spolupráce samosprávy s veřejností a s partnery, jaký měla akce dopad na udržitelný rozvoj. Zmiňte, že šlo o akci pořádanou v rámci místní Agendy 21.

8 Nahrávejte průkazné materiály z akcí na portál MA21

→ Zápisy z akcí a průkazné materiály nahrávejte na portál <http://ma21.cenia.cz/> průběžně, nejpozději vždy však do 30.11. každého roku.

Fotografie dokumentující studijní cestu české delegace do Švýcarska (foto: Emilie Pilátová):

V průběhu interaktivní procházky po kolonádě se zástupci IGSSU

Při návštěvě závod BioPower Pratteln - bioplynové a fermentační stanice

Odpadkový koš Big Belly Sola s lisem na solární pohon

Exkurze po městě zaměřená na graffiti

PŘÍKLADY DOBRÉ PRAXE z ČESKÉ REPUBLIKY a ze ŠVÝCARSKA

Organizace MA21 a publicita

Loga skupin pro MA21

Pro nezaměnitelnost a jednoznačnost má většina skupin pro MA21 ve Švýcarsku své vlastní logo, pod kterým jsou pořádány veškeré akce a projekty. V České republice se setkáváme spíše s logy Zdravého města. Speciální označení akcí MA21 má tu výhodu, že občané na první pohled vidí, že pořádána akce přispěje k udržitelnému rozvoji, a že se s velkou pravděpodobností jde o akci, která je připravena právě pro ně. Pro zajímavost uvádíme i loga zahraničních skupin MA21.

Shrňte všechny aktivity místní Agendy 21 pod jednu vizuální identitu, navrhnete si jednoduché logo, anebo požádejte Pracovní skupinu pro MA21 Rady vlády pro udržitelný rozvoj o propůjčení loga MA21, značky kvality, kterou používají úspěšné municipality.

Struktura webových stránek MA21 města Carouge

Místní Agenda 21 na webových stránkách švýcarského města Carouge je rozdělena do 4 částí - akce pro rezidenty, pro firmy, pro školy a záložka informující o dosažených oceněních v oblasti udržitelného rozvoje.

Rezidenti se na stránkách MA21 mohou dozvědět o pořádaných kampaních (např. sběr použitých mobilních telefonů), možnosti využití jízdenek na městskou hromadnou dopravu, možnostech vypůjčení elektrického jízdního kola (zdarma), aj. Firmy na stránce naleznou informace, proč si vybrat cestu udržitelného rozvoje (snížení nákladů spojených se spotřebou vody, energie a surovin; zlepšení image, motivace zaměstnanců), informace o plánu mobility (v rámci workshopů bylo zjištěno, že mobilita je hlavním bodem zájmu firem města Carouge). Dále jsou zde informace o možnostech setkání zástupců firem s místními orgány (porozumění problematice společenské odpovědnosti, dialog, návrhy na řešení situace), nebo možnostech, jak může společnost přispět k environmentálnímu vzdělávání.

Školy na stránkách naleznou vzdělávací balíček pro udržitelný rozvoj (např. výukové listy, videa, knihy, exkurze, návrhy na animace ve třídách), odkazy na vhodné vzdělávací filmy (film "Nepříjemná pravda" - Al Gore o klimatických otázkách), informace o kampaních (pěšky do školy) apod.

Sdružení pro MA21 na soukromé bázi

Sdružení místní Agendy 21 Stäfa bylo založeno v březnu 2001. Z přibližně 140 místních organizací Agendy 21 ve Švýcarsku je toto jediné postaveno na soukromé bázi. Sdružení je politicky a konfesně neutrální, otevřené pro všechny obyvatele a právnické osoby. Sdružení má několik projektových skupin. Jedna se věnuje setkávání a integraci (kampaně, kulturní festival, mezinárodní setkávání žen, kurzy vaření apod.),

Adenga 21 Ville de Morges (zdroj: www.morges.ch)

The Agenda 21 Agency of Southwest Finland (zdroj: www.csrvaderegio.net)

Agenda 21 l'Agglo (zdroj: www.agglo-orleans.fr)

Agenda 21 Marignier (zdroj: www.marignier.fr)

Logo pro místní Agendu 21 v České republice, které propůjčuje Pracovní skupina pro MA21 Rady vlády pro udržitelný rozvoj

místní Agenda 21

jiná stavebnictví a energii (konzultační činnost), další partnerství (partnerství města s malou švýcarskou vesnicí - spolupráce, společné akce pro školy, apod.). Sdružení spolupracuje s místními orgány a odbornými firmami a podporuje tak udržitelný rozvoj. Členství je zpoplatněno (ročně: studenti CHF 15, jednotlivci CHF 25 a právnické osoby CHF 60).

Kulturní centrum jako sídlo MA21

Asociace Spiez Agenda 21 je od roku 2000 skupinou pro udržitelný rozvoj švýcarské obce Spiez. Ve spolupráci s politickými orgány a dalšími organizacemi aktivně působí v sociální, ekonomické a environmentální oblasti tak, aby budoucí generace měly zajištěný udržitelný život v obci Spiez. Asociace Spiez Agenda 21 realizuje řadu projektů, které jsou inovativními příklady dobré praxe. Asociace provozuje horskou chatu, která je společenským centrem (koncerty, diskuze, debaty, výstavy, bistro, místo setkávání mladých i starých), významným pro realizaci projektů místní Agendy 21 „pod jednou střechou“, přitom přímo v centru dění. Tak samozřejmě, jako kulturní akce, jsou i akce pro udržitelný rozvoj.

Plakát o připravovaných kampaních

Město Litoměřice má velmi přehledně uspořádané informace o připravovaných kampaních. Postupně, jak jdou za sebou, jsou na plakátu pro daný rok uvedené kampaně, jejich termín a akce, které budou v rámci nich pořádané. Občané dopředu vědí, jakých kampaní budou mít v daném roce příležitost se zúčastnit. Mezi plánované kampaně města Litoměřice patří Den Země (akce Pojdte s námi za zvířátky, Den Země aneb "Procházka po Zemi"), Den bez tabáku, Národní dny bez úrazů (akce Dětský den bez úrazů, Do života bez karambolů, Bezpečná ulice, Bez přílby už nevyjedu, Ve vodě jak na souši), Evropský týden mobility (akce Den bez aut, MHD zdarma) a Dny zdraví (vyšetření krevního tlaku, přednášky a zdravotně-výchovné programy pro všechny věkové kategorie, pohybové aktivity).

Zdravé město Litoměřice
POŘÁDÁ PRO VÁS:

Kampaně	Termín	Akce v rámci kampaně
DEN ZEMĚ	duben	- Pojďte s námi za zvířátky - Den Země aneb "Procházka po Zemi"
DEN BEZ TABÁKU	31. květen	Otevřená diskuse politiků s občany
FÓRUM ZDRAVÉHO MĚSTA	květen	- Dětský den bez úrazů - Do života bez karambolů - Bezpečná ulice - Bez přílby už nevyjedu - Ve vodě jak na souši
NÁRODNÍ DNY BEZ ÚRAZŮ	duben - září	- Výjezdní zasedání zastupitelstva - Litoměřický Den bez aut - MHD zdarma
EVROPSKÝ TÝDEN MOBILITY	září	- Bezplatné vyšetření krevního tlaku, cukru, cholesterolu a tuků v těle - Přednášky a zdravotně-výchovné programy pro všechny věkové kategorie - Pohybové aktivity pro občany
DNY ZDRAVÍ	říjen	

pro bližší informace o akcích sledujte aktuality na stránkách:
<http://zdravemesto.litomerice.cz>

Informační leták o připravovaných akcích Zdravého města Litoměřice (zdroj: archiv města Litoměřice)

Skupina MA21 Krnov na Krnovské padesátce

Tradiční turistická a cyklistická akce Krnovská padesátka se pořádala v roce 2011 ve čtyřech délkách - čtyři, patnáct, pětadvacet a padesát kilometrů. Nejkratší čtyřkilometrová trasa byla určena především pro rodiče s dětmi a zdravotně postižené. Tuto etapu připravila společně krnovská školská zařízení, občanský sektor a Iniciační skupina pro MA21 Krnov. Na stezce byly pro děti připraveny soutěže, hry, tombola a občerstvení. Hlavní stanoviště MA21 Krnov kromě zábavy pro děti nabídl i chvíli zamyšlení pro jejich doprovod, a to formou propagace činnosti MA21 Krnov a představení problémů, které chce MA21 Krnov s občany v budoucnu řešit.

Praktické novoroční přání s přehledem akcí

V Petrovicích u Sedlčan vyřešili informovanost veřejnosti ohledně pořádaných akcí každoročním vydáváním malého rozevíracího kalendáříku, který se dá uložit do peněženky nebo do pouzdra na platební karty. V něm jsou sepsány všechny hlavní akce, které se v obci během roku konají. Protože je kalendářík vydáván ještě před začátkem nového roku, slouží současně jako PF. Kalendářík je velmi dobrým příkladem praktického novoročního přání, které občané využívají po celý rok. Mezi akce, které jsou na kalendáříku vyznačené, patří například výšlapy (novoroční a velikonoční), bály a zábavy, Dětský den s rybolovem, Mezinárodní pěvecká dílna, Petrovické řezbářství, poutě a koncerty, posvícení apod.

Životní prostředí globálně

Lední medvěd, Dr. Ping a přátelé Země

Základní škola Galgenen připravila pro veřejnost, ale především pro děti, environmentálně vzdělávací projekt Lední medvěd, Dr. Ping a přátelé Země. V rámci výuky učitelé s žáky nacvičili muzikál, jehož hlavním tématem je klima a spotřeba energie. Cílem bylo zábavnou formou vysvětlit problémy životního prostředí a vtipně zdůraznit, jak je nezbytně nutné, aby každý přispěl svým přičiněním. Diváci se prostřednictvím divadelního představení dozvěděli, jaký je rozdíl mezi obnovitelnými a neobnovitelnými zdroji energie, pochopili vztah mezi spotřebou energie a globálním oteplováním. Projekt se neskládá pouze z muzikálu. Jde o kompletní vzdělávací balíček, skládající se z knihy, pracovních listů a hudebního CD, které obsahuje jak verzi nazpívanou, tak jen hudební doprovod. Žáci nejprve v rámci výtvarné výchovy vyrábějí kostýmy, v rámci environmentální nauky vyplňují pracovní listy a snaží se pochopit, co chce muzikál sdělit. V rámci hudební výchovy pak nacvičují samotné písničky, které nejprve zpívají společně s nazpívanou verzí, poté pouze s hudebním doprovodem. Materiál by byl vhodný pro zpestření výuky německého jazyka.

Více informací: www.bund.net/themen_und_projekte/klima_energie/aktiv_fuer_unser_klima/klima_musical/

Soutěž krátkých filmů:

Snížení emisí CO₂ - a teď?

Změna klimatu se zrychluje. To má bohužel své příčiny a důsledky. Švýcarsko produkuje - stejně jako ostatní

průmyslové země - příliš mnoho CO₂. V roce 2005 Skupina pro MA21 v Bernu spolu s Muzeem filmového umění vyhlásily soutěž krátkých filmů na téma Snížení emisí CO₂ - a teď? Ohlas byl obrovský. Bylo předloženo 115 krátkých filmů. Nadšení diváků i poroty si získalo mnoho vzrušujících, zábavných a provokativních filmů. Nejmladšímu režisérovi bylo 11 let, nejstaršímu 82 let. Krátké filmy byly promítány pro veřejnost, v průběhu měla porota příležitost rozhodnout o vítězi. Jako vyvrcholení projektu se konalo slavnostní vyhlášení soutěže. Za přítomnosti 300 hostů představila radní paní Barbara Hayoz šťastné výherce a vítěze cen v jednotlivých soutěžních kategoriích. Kromě toho bylo 55 ze 115 přihlášených filmů promítnuto na velké obrazovce.

Na stránce projektu je možné shlédnout některé krátké filmy. Zajímavý a k zamyšlení velmi motivující je tříminutový film „CO₂ - Reduktion : Jeder Einsatz zählt“, jehož autory jsou Sophie Reinhard, David Fonjallaz, Sarah Stähli a Louis Mataré. To, jak je snaha a příspěvek každého jednotlivce k redukci CO₂ důležité, ve filmu prezentují osoby dělající běžné věci - chlapec jde do školy, jede tramvají, jde na toaletu; dívka sedí u kadeřnice; maminka tlačí dětský kočárek; chlapec skáče do bazénu a plave - všichni mají jedno společné - drží v ruce květinu. Ať už je to student, dítě, senior, podnikatel, kadeřnice, všichni drží svoji květinu. Jedou s ní na motorce, stříhají vlasy zákazníkům, skáčou do bazénu, vystupují z tramvaje. Ať kdokoli cokoli dělá, stále má svoji květinu. Květiny jsou různé - některé jsou malé, jiné veliké - podle toho, jak aktivně se lidé na ochraně životního prostředí podílí. Skupina pro MA21 v Bernu prezentuje na DVD 30 vybraných krátkých filmů, včetně vítězného. DVD je možné objednat přes internet.

Více informací: www.bern.ch/leben_in_bern/sicherheit/umweltschutz/la21/projekte/kurzfilmco2-reduktion

Bernský den životního prostředí

V roce 2011 byl Bernský den životního prostředí organizovaný již potřetí. Každý rok připadá na den 5.6. Mezinárodní den životního prostředí vyhlášený Organizací spojených národů. Místní Agenda 21 města Bern poskytuje zájemcům, organizacím, spolkům a institucím v tento den prostor pro prezentaci aktivit a služeb v oblasti životního prostředí a udržitelného rozvoje.

Akce je platformou pro výstavy (výstava o klimatu země malovaná ve formě komiksu, výstavy uměleckých předmětů z recyklovaných materiálů), poradenské služby (energetika) či jiné služby (nabídka oprav věcí denní potřeby), vycházky (návštěva několika soukromých zahrad), bleší trhy, taneční lekce, promítání filmů apod.

Ekologická stopa města

Město Dobříš se zapojilo do kampaně, která se zabývá výpočtem ekologické stopy českých měst. Ekologická stopa je souhrnným ukazatelem vlivu člověka na životní prostředí. Stanovuje, jaké množství přírodních zdrojů daná jednotka spotřebovává a kolik odpadů produkuje. Pro podporu kampaně uspořádalo město zajímavé akce. Jednou z nich byla výstava cílená na žáky základních a středních škol, jež přiblížila ekologickou stopu zajímavou výtvarnou formou. Na dvanácti výstavních panelech bylo možno nalézt mimo jiné návod, co může pro snížení ekologické stopy udělat každý z nás.

Výpočet ekologické stopy umožnil městu porovnat svoje výsledky s dalšími českými městy, které se do projektu zapojily, a stanovit opatření, jak dosáhnout příznivého vývoje ekologické stopy.

Spočítejte si vlastní ekologickou stopu na www.ekostopa.cz.

Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta

Interaktivní kalendář vzdělávacích akcí

Pro velký úspěch z roku 2009 byl opakovaně připraven kalendář přírody a životního prostředí města Bern i v následujících letech. Kalendář je možné zakoupit v tištěné verzi (formát A5), mnohem dokonalejší je ale interaktivní internetová verze na stránce www.natur-umweltkalender.ch. Přehledně jsou zde zveřejněné akce zaměřené na poznávání přírody a ochranu životního prostředí (vycházky, přednášky, exkurze, výstavy apod.) na celý rok. U každé akce se zobrazuje, kdo je organizátorem akce, kontakt na zodpovědnou osobu, kde se akce koná, v kolik je kdy sraz, kolik stojí vstupné, pro jakou cílovou skupinu je akce vhodná, zda je potřeba předchozí registrace, o jaký typ akce jde apod.

Globální spotřeba – tak trochu jiná prohlídka města Bern

Prohlídka města je určená především pro mládež. Je zaměřená na spotřebu s četnými příklady vzájemných vztahů mezi každodenním chováním spotřebitelů a globalizovaným světem.

Proč jsou značkové tenisky tak drahé a kdo z toho profituje? Kolik práce je zapotřebí k výrobě tabulky čokolády? Tyto a mnohé další otázky jsou kladeny v průběhu procházky. Mladí lidé jsou konfrontováni se svými spotřebními návyky, je jim prezentována omezená kapacita zdrojů. Spotřeba se u dnešních lidí stává koníčkem, který je potřeba uvědoměle regulovat.

Prohlídka trvá 90 minut a je realizována pro skupinu max. 25 osob. Prohlídky se mohou konat v různých městech, podle toho lze upravit program procházky. Prostřednictvím obchodů v centru města průvodce účastníky „zavede“ do zemí celého světa, například na plantáže kaka v Ghaně, do továrny na Tchaj-wanu či jinde v Asii, do dolu v Jižní Africe. Cesta se skládá z pěti tematických částí - úvod (spotřeba, globalizace, udržitelný rozvoj); oblečení (cesta kolem světa zaměřená na džíny: výrobní řetězec, vliv a účinky na životní prostředí a společnost), značky, second-hand; mobilní telefony (dostupnost, nutnost být „on-line“); spotřeba surovin, recyklace; potraviny (maso - co pohledává kráva v deštném pralese?, kakao - sladké pokušení s hořkou příchutí), používání pesticidů a jeho důsledky.

Vzdělávací kampaň pro udržitelný rozvoj na webových stránkách

Skupina pro MA21 ve městě Lausanne zaměřuje svoji činnost na oblast udržitelného rozvoje v každodenním životě obyvatel. Na webových stránkách je umístěna interaktivní osvětová prezentace, rozdělená do 9 sekcí: spotřeba energie, ochrana vody, využívání dřeva, ekologická turistika, stavebnictví a byd-

lení, zvyšování povědomí prostřednictvím vzdělávání, posílení ekonomiky, sociální soužití a doprava. V každé sekci občané naleznou aktuální kampaně, projekty a typy, jak přispět v každodenním životě k trvale udržitelnému rozvoji.

Příklady aktuálních projektů, kampaní a informací, které lze na portálu MA21 nalézt:

Doprava:

Park and Ride, brožura „Tkanička“ - podpora pěší chůze, pedibus - bezpečně pěšky do školy, cyklostezky, podpora ekologických vozidel, plán mobility pro místní správu, Týden mobility.

Sociální soužití:

Komunitní centra, Den sousedů, přírodní prostředí ve městě, mobilita obyvatel - zóny 30 km/hod.

Zvyšování povědomí prostřednictvím vzdělávání:

Parlament pro mladé obyvatele Lausanne, hraním a sportem ke zvýšení sociálního a kulturního citění, semináře o zdravé výživě, street dílny - plochy pro graffiti, EVVO ve školách a školkách (především oblast odpadového hospodářství).

Ekologická turistika:

Hotely, chalupy a chaty, regionální kuchyně, historické památky města, nápady na pěší túry a výlety, příměstské parky.

Využívání dřeva:

Podpora zpracování místních surovin - stavba rozhledny, topení dřevem, výroba mobiliáře, projekt Jedno dítě, jeden strom (od roku 2001 je za každé dítě narozené v Lausanne zasazen v obecních lesích 1 strom).

Chytrá fretka provází děti přírodou ve městě

Chytrá fretka zve prostřednictvím ilustrované brožury děti ve věku 8 až 12 let k objevování údolí ve městě Vevey. Brožura je vytištěná na recyklovaném, certifikovaném a CO₂ neutrálním papíře. Má celkem 33 stran. Na začátku brožurky si dítě vyplní své jméno, adresu a věk a nalepí si svoji fotografii. Tím se stává průzkumníkem údolí a vydává se na dobrodružnou cestu. Stezka je 5 km dlouhá, je vedena rozmanitým terénem (cesty, řeky, park, kopec, zahrada, klidné ulice, most, les, atd.). Na cestě na děti čeká 12 zastávek. Na každé z nich si otevrou brožuru a vyplňují úkoly zaměřené na zdravou stravu, fyzickou aktivitu a životní prostředí.

Cesta začíná na nádraží, vede lesem. Děti jsou upozorněny na stromy - dřevo jako obnovitelný zdroj energie, ale současně důležité pro ovzduší a zmenšení eroze půdy. Následují otázky: Které obrázky vyobrazují obnovitelné zdroje energie? Cesta vede dále zahradami. Jaké ovoce a zelenina se pěstují ve Švýcarsku? Kdy se sklízí? Jaké plody jsou nejzdravější? Děti pokračují po cestě na kopec, na kterém stojí stará hlásná věž a hvězdárna. Fretka připomíná dětem, že do hvězdárny mohou chodit pozorovat hvězdy a připojuje čas, kdy je otevřeno pro veřejnost. Následuje poučení o rovnováze, smyslech, koordinaci pohybů, fretka vysvětluje funkci vnitřního ucha a nabádá děti, aby si vyzkoušely různé cviky na hřišti v blízkosti hvězdárny. Cesta pokračuje k řece. Na mostě se děti zastaví a mají uhodnout, které z vyobrazených ryb se nenachází v Ženevském jezeře. Ukončení vycházky je opět na nádraží. Brožuru je možné pro inspiraci stáhnout z webových stránek www.vevey.ch/agenda21.

Naučná stezka u bioplynové stanice

Závod BioPower Pratteln ve Švýcarsku každoročně zpracovává 15 000 tun biologického odpadu z okolí města Basilej. Produkuje 1,8 milionu m³ bioplynu, po němž je velká poptávka. Ročně také vyrobí také cca 8 000 tun kompostu. Zpracovávají se zde 2 druhy odpadů: „mokrý“ s vysokým obsahem vody, např. zbytky jídel, a „suchý“, např. odpad z lesů, zahradnictví. Ve Švýcarsku není bioplyn, na rozdíl např. od Německa, dotován ze zdrojů EU. Dovozy surovin za likvidaci odpadu platí. Kontejnery na sběr odpadu jsou vybaveny váhou, hmotnost odpadu určuje cenu. Obyvatelé jsou motivováni k třídění i finančně - cena za likvidaci bio-odpadu je o něco málo nižší než za běžný komunální odpad. Obce mají různé koncepty, v některých (např. v Riehen) je systém dotován. Za účelem environmentálního vzdělávání byla v areálu bioplynové stanice zřízena podrobná naučná stezka, kterou můžou procházet organizované skupiny v doprovodu místního průvodce. Jedna naučná tabule, která celou problematiku shrnuje, je také u vjezdu do areálu. Také individuální návštěvník se tak může dozvědět základní informace o provozu a procesech, probíhajících v průmyslovém podniku, umístěném nedaleko jeho domova.

Seminář přirozeně a zdravě stavět

V Jindřichovicích pod Smrkem se pro řemeslníky, stavitele, stávající i budoucí vlastníky nemovitostí, architekty, techniky, projektanty a ostatní zájemce konal za účelem výměny informací a zkušeností o alternativních a ekologických stavebních metodách, seminář „Přirozeně a zdravě stavět“. Semináře se účastnili také odborníci ze sousedního Německa (architekti, stavební biolog, mistr tesař, pokrývač, odborník na restaurování dřeva, pecař, kamnář, restaurátor kostelních maleb, odborník na infračervenou měřicí techniku, odborník na jílové stavitelství apod.). Osvětová akce byla vhodným doplňkem nabídky akcí zaměřených na vzdělávání veřejnosti.

Seminář o komunikaci a spolupráci

V Jindřichovicích pod Smrkem nás zaujal ještě jeden seminář - Komunikace a účast občanů na věcech veřejných. Proč komunikovat, jak obyvatele zapojit do diskuse, jaké to má přínosy - to jsou otázky, na které by měli znát jak představitelé veřejné správy, tak veřejnost odpověď. Teprve tehdy, když obě strany vědí, jaké má spolupráce přínosy, je možné vyvinout aktivní a konstruktivní diskusi směřující k udržitelnosti.

Chytrá fretka provází děti přírodou ve městě Vevey
(autor: Lignes de la santé & Carlo Trinco Illustrations)

Ekologická výchova učitelů mateřských škol

Seminář pro pedagogy mateřských škol uspořádalo ve spolupráci s veřejnou správou města Jablonec nad Nisou a společností EKO-KOM, a.s. Městské středisko ekologické výchovy při ZOO Liberec - Divizna. Cílem bylo seznámit pedagogy z mateřských škol s problematikou třídění odpadu a recyklací materiálů a připravit je na práci s dětmi v oblasti ekologické výchovy. Návazně obdržely děti v mateřských školách pracovní listy s tématem jablonecké přehrady od akademického malíře Miloslava Jágra, soubor kartiček s motivy odpadků a pastelky. Po tom, co se děti s jabloneckou přehradou a s různými typy odpadků seznámily, se mohly vypravit do terénu na skutečný úklid přírody v okolí diskutovaného vodního díla.

Doprava

Pedibus (pěškobus)

Nejen ve Švýcarsku, ale také ve Francii, Itálii nebo třeba Kanadě je velmi populární projekt Pedibus - zábavná, zdravá a k životnímu prostředí šetrná cesta do školy. Konkrétní příklad dobré praxe pochází z kantonu Jura na severozápadě Švýcarska. Pedibus je zde zaštiťován platformou Juragenda21 (tak se v kantonu nazývá implementace Agendy 21). Podstatou projektu je, že skupina žáků je vedená rodiči nebo dobrovolníky pěšky do školy. První dětský pedibus „vyjel“ v kantonu Jura v roce 2006. Iniciátorem projektu byla nezisková společnost. Od té doby se v kantonu ustanovilo celkem 41 linek pedibusu; do současné doby jich je aktivních 25. Na webových stránkách Juragendy 21 je ke stažení nejen motivační video, ale také tabulka aktivních linek pedibusu. V tabulce je uvedeno, odkud kam která linka v kolik hodin vyráží (nejen do školy, ale i zpět domů), kdo je za linku zodpovědný (dobrovolný rodič, občanská společnost apod.) včetně kontaktu, jsou zde vypsány bezpečnostní pomůcky, které cestou pedibus využívá (reflexní vesty, vodící lano, pojištění apod.). Cesta pedibusu je značena šipkami, na silnici jsou umístěny výstražné značky s informací, kdy tudy pedibus prochází.

Ilustrace Pedibusu

(Zdroj: www.ate.ch/fr/ate/pietons/pedibus/materiel.html)

Riehen běží kolem světa - poběžme s ním!

V roce 2005 si dala místní Agenda 21 Riehen ambiciózní cíl: obejít společně s obyvateli municipality dokola celou Zemi. Kampaň vycházela ze skutečnosti, že OSN vyhlásilo rok 2005 rokem sportu.

K účasti se podařilo motivovat celkem 2 872 lidí, kteří v průběhu kampaně (1 týden) ušli celkem 48 133,5 km, což stačilo na dosažení stanoveného cíle - obejít celou zeměkouli. Potěšující bylo, že se do akce zapojilo i velké množství žen, mužů a dětí, kteří nejsou zvyklí se běžně aktivně pohybovat.

Důležitá byla spolupráce se školami, sportovními kluby, kluby seniorů, firmami, veřejnou správou apod. Účastníci si mohli zvolit svoji vlastní formu pěšího pohybu - pomalé procházky, dlouhé túry či běh. Bylo možné využít několik různě dlouhých tras, které byly v okolí města vyznačené, nebo jít svoji vlastní trasu. Na začátku týdne se konala velká osvětová akce, která měla lidi motivovat k účasti. Na konci týdne účastníci odevzdali lístek se svým jménem, věkem, vzdáleností, kterou za týden ušli, a dalšími údaji důležitými pro zpracování statistických výstupů akce.

Mezi zúčastněnými osobami bylo 925 mužů, 1140 žen a 8 osob, u kterých nebylo možné díky nepřesnému vyplnění lístku identifikovat pohlaví; účastnili se lidé od 2 do 92 let. 24 osob bylo ve věku nad 80 let. Účastníci ušli od 0,4 km do 190,3 km. 26 lidí ušlo více než 100 km.

Týden plný akcí

Město Letovice ve spolupráci s partnery uskutečnilo v rámci Evropského dne bez aut a Evropského týdne mobility, v září 2011 akci pod názvem „Týden plný akcí“. Mezi připravené aktivity pro veřejnost patřilo pouštění draků na místním letišti, cyklovýlet okolo přehrad (s výkladem, seznámením se zajímavostmi regionu a aktivitami Národní sítě Zdravých měst ČR), pěší výlet do Lhoty u Letovic za nevšedními výhledy na město a do kraje, závod horských kol žáků základních škol, závod koloběžek a minikár, nácvik přecházení silnice přes přechod s žáky mateřské školy, „Běh zámeckým parkem“ (tradiční závod pro děti školního a předškolního věku), „Jezdíme s úsměvem“ (dopravně bezpečnostní akce pro žáky 6. třídy základní školy). Byla připravena akce také pro motoristy (řidiči byli zastavováni Policií ČR - za naměřenou rychlost byli oceňováni buď jablkem - při jejím dodržení, nebo citronem - při překročení). Týden plný akcí je příkladem dobré praxe, jak zapojit do kampaně široké spektrum spolků, organizací či podnikatelů, a samozřejmě veřejnost.

Zažít město jinak, Zažít Troju jinak

Do kampaně „Zažít město jinak“ se zapojila také MČ Praha - Troja. Veřejný prostor u Trojské lávky, běžně používaný jako parkoviště pro návštěvníky Zoo, patřil tentokrát akci „Zažít Troju jinak“ zaměřené na představení elektrosamohybů - elektromobilů, setkání veřejnosti a na hry. Účastníci si mohli vyzkoušet alternativní prostředky pro individuální pohyb po městě, mohli otestovat elektromobily, byl připraven závod pro děti i soutěž pro zkušené řidiče. Nejen obyvatelé Troji tak měli možnost seznámit se s možnými následovníky automobilů v ulicích měst. Program byl připraven ve spolupráci občanských sdružení, TJ Sokol a veřejné správy.

Nejen v Troji, ale po celé Praze se mohla této kampaně zúčastnit široká veřejnost. V roce 2011 se do pouliční sousedské slavnosti zapojilo třináct pražských čtvrtí. Festival, kdy z ulic zmizí auta, je unikátní tím, že program vytvářejí sami místní lidé. Program se skládal z cyklojízdy, sprintu na kole do vrchu, koncertů, divadel, školy provazochodectví, závodu na elektrických vozítkách (v již zmiňované Troji), trhů, malování křídami na ulici pod vedením studentů a absolventů uměleckých škol, pletení svetrů pro několik stromů v parku v Thomayerových sadech, výstav, výměny knih apod.

Se solární energií na plný plyn

Municipalita Illnau-Effretikon má za cíl snížit spotřebu neobnovitelných zdrojů energie. Za tímto účelem byla uspořádána kampaň s názvem „Se solární energií na plný plyn“. V rámci kampaně bylo veřejnosti představeno vozidlo na solární pohon, byla uspořádána přednáška o fotovoltaických systémech - nejnovějších technologiích, možnostech a jejich využití pro bytové domy či veřejné budovy. Byla také uspořádána prohlídka fotovoltaického systému na střeše jednoho místního domu a výstava s informačními stánky místních řemeslníků a podniků, zabývajících se solárními technologiemi. Na konec akce bylo pro vyčerpané účastníky kampaně připraveno občerstvení - jak jinak než klobása opečená na solárním grilu. Sluníčko ale nesvítilo, a tak se jedly klobásy studené. Pro děti byly připraveny hry.

Hodina Země

Stejně jako Česká republika, také Švýcarsko se účastní celosvětové kampaně Hodina Země, kampaně ke zvýšení povědomí o klimatických problémech. Do projektu se zapojují lidé, firmy a celá města. Na hodinu zhasínají světla, čímž vyjadřují touhu bojovat proti klimatické změně. V Lausanne zhasíná katedrála, v Curychu zhasíná hlavní nádraží, radnice, letiště, kostely a dokonce i hotel Hilton. Připojují se tím k Eiffelově věži v Paříži, pyramidám v Gize, Golden Gate Bridge v San Franciscu a dalším objektům ve více než 5000 městech ze 125 zemí světa. Jde o největší kampaň zaměřenou na ochranu klimatu.

Spotřeba

Burza ve městě Capriasca

Pracovní skupina pro MA21 ve městě Capriasca uspořádala trh použitých předmětů - především knih, nábytku, sportovních potřeb či spotřebičů. Cílem bylo snížit množství odpadu a ukázat obyvatelům, že to, co oni už by jinak vyhodili, si jiný rád vezme. Lidé z této nabídky byli příjemně potěšeni, hlavně pak rodiny s mnoha dětmi, mladí lidé, kteří se stěhují do nových bytů, starší lidé a také lidé ze sociálně slabších skupin. Tento druh činnosti je podle pracovní skupiny důležitým krokem směrem k uvědomění si spotřebního stylu života a jeho důsledků pro životní prostředí.

Pravidla burzy: každý si může zdarma odnést, kolik věcí chce, každý může nabídnout jen 3 věci.

Férová snídaně v Hodoníně

Ve městě Hodonín měli ti, kteří se ve správnou dobu nacházeli na správném místě, možnost seznámit se s produkty fair trade, zjistit, co toto označení znamená a na co je možné zakoupením výrobku tohoto označení přispět. Premiéru zde měla akce s názvem Férová snídaně. Stánek s produkty fair trade přilákal řadu kolemjdoucích, kteří mohli ochutnat produkty z rozvojových zemí. Akce byla uspořádána ve spolupráci občanských organizací i soukromých subjektů.

Den na baterky

V rámci Světového dne životního prostředí se v sobotu 5. 6. 2010 ve Varnsdorfu konalo happeningové odpoledne Den na baterky - pokus o rekord ve sběru použitých baterií a monočlánků. Vstupenkou na akci byla samozřejmě přinesená stará baterie nebo monočlánek. Účelem akce bylo sesbírat jednorázově co největší množství baterek (a ty později odevzdat k odborné likvidaci), poučit veřejnost o nakládání s nebezpečnými odpady, o možnostech jejich odevzdávání do sběrných nádob na určených místech a samozřejmě pobavit se. Doprovodnými akcemi kampaně byl hudební koncert, taneční vystoupení, soutěže či netradiční módní přehlídka „ekologických modelů“. Celkem se sebralo 554 kg použitých baterií.

Úklid přírody

Město Letovice pod záštitou místní Agendy 21 uspořádalo u příležitosti Dne Země v roce 2011 úklid přehrady Křetínky, kterého se zúčastnily jak místní spolky, tak místní firmy, veřejnost a okolní obce. Dobrovolníkům se podařilo za celý den nasbírat 1200 kg odpadu. Po dobře vykonané práci se všichni zúčastnění sešli při občerstvení, po kterém následovalo zejména dětmi očekávané losování tomboly.

Přijďte zatočit s elektroodpadem

Obyvatelé Kopřivnice měli v rámci zábavně-osvětové akce „Přijďte zatočit s elektroodpadem“, jedinečnou možnost odevzdat nefunkční žehličku, pračku nebo jiný elektrospotřebič, za odměnu si vytočit malý dárek a zábavnou formou se dozvědět, jak nakládat s elektroodpadem. Součástí akce byl také bohatý doprovodný program (promítání tematických filmů, interaktivní ekologické kvízy a soutěže o ceny). Cílem akce bylo informovat občany o možnostech ekologické likvidace starých elektrospotřebičů a motivovat je k aktivní recyklaci.

Index čistoty

V rámci studijní cesty společnosti MCN, o.p.s. do Švýcarska byl jejím účastníkům představen projekt Index čistoty, který se zaměřuje na způsob hodnocení čistoty veřejných prostranství v partnerském městě Basilej. Všechny účastníky zaujal systém monitorování čistoty města a následné odstraňování zjištěných závad. Během diskuse nad tématem vykrystalizovala idea nechat se postupem inspirovat a zpracovat metodu modifikovanou pro podmínky Prahy. Vedení společnosti MCN, o.p.s. získalo pro svůj projekt podporu v několika městských částech hlavního města. Konkrétně byly do projektu zapojeny Městská část Praha 9 (zástupce velkých MČ), Městská část Praha - Troja (zástupce MČ s místním specifickým - návštěvnost ZOO se pohybuje nad hranicí 1 miliónu osob ročně, návštěvnost botanické zahrady je cca 300 000 osob ročně) a Městská část Praha - Dolní Počernice (zástupce malých MČ). Do přípravy projektu byla zapojena i Technická správa komunikací hl.m. Prahy. Projekt je zaměřen na přípravu metodiky pro nezávislé objektivní hodnocení čistoty veřejných prostranství (tj. Index čistoty) pro potřeby pražských městských částí.

V rámci projektu se uskuteční Kulaté stoly, na kterých budou definovány potřeby městských částí, bude zpracována Metodika Indexu čistoty, bude prováděno reálné měření indexu čistoty a vyškolení kontrolorů čistoty. Dle zjištěných informací a dat bude provedeno vyhodnocení měření Indexu čistoty a na jejich základě aktualizovaná metodika. Na závěr projektu bude uspořádána konference pro městské části hlavního města Prahy, neziskové organizace a podnikatele, která projekt s jeho prvními výsledky představí široké veřejnosti. Po celou dobu projektu bude velká pozornost věnována jeho publicitě.

Zpracovaný projekt byl předložen jako žádost o finanční podporu z grantového systému Hlavního města Prahy pro oblast životního prostředí v prosinci 2011. Pevně doufáme, že projekt získá podporu a budeme moci přenést získaný příklad dobré praxe přímo do prostředí hlavního města.

Vaše popelnice nebyla vyvezena, protože ...

V Petrovicích u Sedlčan se rozhodli zásadně snížit produkci smíšeného odpadu. Přijali obecně závaznou vyhlášku, která mimo jiné obsahuje návod, kam má být který druh odpadu uložen. Pokud se v popelnici objeví odpad, který má být uložen do separovaných nádob na tříděný odpad, popelnice není vyvezena, ale je na ni přilepena nálepka „Vaše popelnice nebyla vyložena, protože obsahovala složky z tříděného odpadu“. Produkce smíšeného odpadu v obci zcela zásadně klesla a naopak množství tříděného odpadu se zvýšilo.

Sběr biologicky rozložitelného odpadu

Zůstaňme ještě chvíli v Petrovicích u Sedlčan, kde vybudovali za finančního přispění z Operačního programu Životní prostředí novou kompostárnu a nový sběrný dvůr. Aby byla nová zařízení využita co nejvíce a aby měla přímý dopad na život obyvatel, byla určena místa, na která mohou občané ukládat biologický odpad ze svých zahrad. Místo je rozděleno na uložení dřevního odpadu (větve) a tzv. měkkého odpadu (vyhrabaná hlína, listí, plevel). Pracovníci kompostárny odpad odvezou a zpracují. Na stejné místo pak pro občany připraví hotový kompost, který si každý může bezplatně odvézt.

Životní prostředí ve městě

Příroda ve městě

Tento příklad dobré praxe pochází z Ženevy. Osvětová akce přinesla obyvatelům města možnost společně se podílet na zkrášlení městského prostředí (malování na květníky a konvičky na zalévání rostlin, sázení balkonových okrasných rostlin) a zlepšení podmínek pro ptactvo (stavba a umísťování ptačích krmítek a budek). Byla uspořádána naučná procházka zaměřená na poznávání stromů, které rostou v parku, byla vysazena nová zeleň. Do papírové krabice byla sepsána přání pro přírodu malých i velkých a vše bylo zakopáno dětmi a správním radou panem Manuelem Tornare pod nově vysazený strom.

Neobvyklá příroda v Lausanne

Celkem 88 občanů s celkem 242 fotografiemi se účastnilo

fotografické soutěže na téma "Neobvyklá příroda v Lausanne". Všichni měli možnost nechat se inspirovat městskou přírodou. Hlavní cenu získal pan Maurice Starke s jeho fotografií "Zelená doprava". Mezi přihlášenými fotografiemi nechyběly ironické fotky (žlutá lebka nakreslená na zdi, ze které, z pukliny ve zdi, vyrůstá krásná žlutě kvetoucí květina), fotografie zvířat, rozkvetlých stromů, západů slunce, parků, fotografie digitálně upravované, zátiší (např. zátiší s kanálem), fotografie domů apod. Cílem soutěže bylo poukázat na krásu městské přírody.

Vítězný snímek "Zelená doprava"
(autor: Maurice Starke, zdroj: www.equiterre.ch)

Soutěž o nejhezčí květinovou výzdobu

Město Jilemnice, podobně jako jiná česká města, od roku 2009 vyhlašuje soutěž o nejhezčí květinovou výzdobu (rodinných domů, bytů a sídlišť, provozoven) „Jilemnice krásná a rozkvetlá“. Soutěž je vhodným východiskem pro města a obce, které postrádají dostatek finančních prostředků na výzdobu, ať už v letním období nebo v období Vánoc. Soutěž se ve městě stává již tradicí. Probíhá každoročně od června do září a vyhodnocují se různé kategorie - nejhezčí květinová výzdoba rodinného domu, bytu, sídliště, provozovny, zahrádky. Občané zasílají fotografie své výzdoby, výsledky se vyhlašují u příležitosti kulturní akce nebo nějaké osvětové kampaně.

Entente Florale Europe

Město Tábor se v roce 2007 účastnilo mezinárodní soutěže Entente Florale Europe, ve které se umístilo na druhém místě. Komise složená ze zástupců Francie, Belgie, Velké Británie, Německa, Irska, Itálie, Slovinska, Maďarska, Rakouska, Chorvatska a České republiky absolvovala prezentaci města v obřadní síni a poté se vydala na předem určenou trasu městem. Komise zhodnotila historický střed města, ocenila péči o dřeviny, líbila se jí úprava třídy 9. května, park Pod Kotnovem, geologická expozice Pod Klokoty, kostel v Klokotech a navazující alej památných stromů s křížovou cestou i úprava kruhových křížovatek v Soběslavské ulici a v ul. Kpt. Jaroše před nemocnicí. Oceněna byla také úroveň sportovišť, práce informačního střediska a líbily se i nové úpravy botanické zahrady.

Od roku 2002 se soutěže zúčastnily tyto obce a města (každý rok se účastní jedno město a jedna obec): Frýdek-Místek, Telecí; Prachatice, Svatý Jan nad Malší; Brno, Únanov; Litomyšl, Písečná; Plzeň, Svojšín; Tábor, Zálesí; Kyjov, Tvarožná

Lhota; Krnov, Mořice; Havířov, Studenec a konečně v roce 2011 Broumov a Smržice. Nejlépe se umístila v roce 2005 obec Písečná. Více o mezinárodní soutěži najdete na www.entente-florale.eu.

O nej slunečnici

Obec Bory připravila pro své občany soutěž o nej slunečnici. Cílem soutěže bylo zkrášlit zahrádky a také zapojit veřejnost do společenského života v obci. Všichni nadšení pěstitelé se nakonec sešli na setkání, které bylo vhodnou příležitostí nejen pro navázání sousedských vztahů, ale také pro implementaci principů místní Agendy 21 (možnost seznámení občanů s veřejnou správou, diskuse a možnost spolupráce občanského a podnikatelského sektoru apod.). Řešilo se, jak dosáhnout toho, aby rostliny dobře rostly, byla vyhodnocena soutěž o nejvyšší slunečnici, o největší květ slunečnice a o největší obvod stonku. Náměty na podobnou akci do dalších let jsou například soutěž o nejkrásnější okno a balkon, o největší dýňi či o největšího kapra.

Protipovodňová ochrana řešena s veřejností

Ve městě Planá nad Lužnicí byla veřejnost v období 2010 - 2011 plně zapojena do rozhodování o závažných bezpečnostních opatřeních v oblasti protipovodňové ochrany. Město získalo podporu od Ministerstva zemědělství ČR na realizaci protipovodňových opatření v délce 2 km po pravém břehu řeky Lužnice. V této lokalitě jsou rodinné domy, ale také rekreační objekty. Na několika veřejných projednáváních se sešlo vedení města, odborní projektanti, veřejnost z řad starousedlíků i pravidelných rekreatantů a postupně a zodpovědně řešily, jaký druh bezpečnostních opatření bude v daném úseku realizován. Šlo o kombinaci montovaných a pevných zábran. Vše bylo konzultováno s odborným projektantem. Konečná podoba protipovodňových opatření je výsledkem širokého konsensu však dotčených skupin ve městě.

Akce podporující sociální oblast

Sběr odpadu nezaměstnanými osobami

Autorem příkladu dobré praxe je pan Haeny Gaele, koordinátor Agendy 21 ve švýcarském městě Carouge. Aktivita je výsledkem spolupráce města s asociací Partage a s nezaměstnanými osobami. S pomocí kola na elektrický pohon, za kterým je připojen vozík, nezaměstnaní sbírají odpadky volně pohozené ve městě. Výhodou projektu jsou nižší náklady na úklid, nižší znečištění ovzduší, vytvoření nových pracovních míst a zlepšení čistoty města (odpad se sbírá každý den místo původní frekvence 3 x týdně).

Kulturní týdny v municipalitě Illnau-Effretikon

V municipalitě Illnau-Effretikon žije přibližně 15 000 lidí z 80 zemí světa. Poznání různých kultur, možnost nahlédnout do jiných životních stylů a názorů jsou důležitým předpokladem spokojeného soužití občanů z různých koutů Země. Proto se v municipalitě po více než 10 let konají kulturní týdny. V roce 2011 se kampaň nazývala Barvy východu. S cílem pěstovat mezikulturní dialog se v průběhu dvou týdnů konaly divadelní projekty, školní projekty, návštěvy, hudební předsta-

vení, ochutnávky jídel, výuka cizích jazyků, fotografické soutěže, diskuse a výstavy - pohled do zákulisí (nucená prostituce, obchod s lidmi), taneční představení, předčítání literatury, tematické diskotéky pro mladé apod. Výtěžek z akce byl určen na podporu rozvojových projektů v Rumunsku, Moldavsku, Bosně a Hercegovině a v Srbsku. Předpokladem realizace akce byla rozsáhlá spolupráce se sponzory.

Zachraňte zvířata z Noemovy archy

Inovativní nápad pochází z města Dobříš. Cílem projektu „Zachraňte zvířata z Noemovy archy aneb lavičky pro Mateřské centrum Dobříšek“ je vyrobit 6 laviček ve tvaru zvířat (hroch, medvěd, pštros, slon, šnek a velbloud). Akce je podpořena vhodným letákem, který celý projekt stručně a jasně představuje. Ti, kdo mají zájem a možnosti přispět na realizaci laviček, mohou zasílat své peněžitě dary na konkrétní číslo účtu. Je jasně stanovena cena lavičky, dárci získají potvrzení o poskytnutí finančního daru a možnost umístit pamětní cedulku na jimi sponzorovanou lavičku.

Šedesát a víc neznamená nic

Město Valašské Meziříčí od roku 2010 realizuje projekt aktivizace a podpory zdraví seniorské generace v rodinách, jehož součástí je i modul směřující k propojení generací v rodinách, na mezigenerační komunikaci a soužití. Cíle projektu jsou naplňovány pořádáním různých pohybových aktivit (plavání, turistika, cvičení apod.) a vzdělávacích akcí. Součástí projektu jsou také společné akce pro prarodiče a vnuky, v rámci kterých si mohou předávat zkušenosti, dovednosti a tradice. Projekt umožňuje generacím vzájemně se přiučit (vzdělávání, partnerské vztahy, móda, profesní seberealizace apod.) - například na téma vaření byla uspořádána zážitková akce, kdy senioři vařili tradiční pokrmy a studenti zase světovou kuchyni. Nedílnou aktivitou byl Společenský večer uspořádaný nejen pro seniory, ale i pro jejich rodiny, zejména vnuky.

Soutěž o nejlepší vánoční delikatesy

Obec Křížánky je malou obcí v srdci Žďárských vrchů. Žije v ní trvale necelých 400 obyvatel, převážná část nemovitostí je ve vlastnictví chatařů a chalupářů z velkých měst. I v takto malé obci probíhají akce, které jsou připravovány komunitním způsobem. Pro inspiraci jsme vybrali soutěž o nejlepší vánoční delikatesy studené kuchyně - sladké i slané (aspiky, chlebičky, jednohubky, cukroví, paštiky, kanapky atd.). U příležitosti

Sběr odpadu nezaměstnanými osobami ve městě Carouge (autor: Haeny Gaele)

soutěže byla otevřena výstava na téma Vánoce ve světě. Akce je vhodná pro zapojení široké veřejnosti, veřejné správy, občanského a podnikatelského sektoru.

Síla lidskosti - akce na počest sira Wintona

Dne 19.5.2011 litoměřické náměstí hostilo nevídanou akci. Z recyklovaných materiálů bylo vyrobeno zúčastněnými (z řad veřejnosti, veřejné správy, občanského i podnikatelského sektoru) celkem 1061 vagónků, které dohromady vytvořily nejdelší vlakovou soupravu z recyklovaného materiálu v České republice (445,8 m). Akce byla uspořádána na počest 102. narozenin sira Nicholase Wintona, zachránce 669 dětí před koncentračními tábory 2. světové války. Cílem projektu bylo ukázat sílu dobrého skutku a vybídnout k následování. Součástí doprovodného kulturního programu byly různé soutěže, výroba vagónků, vyhodnocení soutěže škol o největší počet vagónů, největší a nejoriginálnější vagóny, hudební koncert apod. Vytvořený vlak byl vystaven v Městských kulturních zařízeních Litoměřice a v Památníku Terežín.

Den stolních her

Ještě jeden příklad dobré praxe se zrodil v Jindřichovicích pod Smrkem, kde uspořádali u příležitosti představení nově vytvořeného prostoru budoucí kavárny Den stolních her. S vědomím, že dnešní doba pokročilé výpočetní techniky s perfektní grafikou nabízí nepřeberné množství počítačových her, pozvali občany na akci zaměřenou na posílení společenského života. Cílem akce bylo ukázat, že i stolní hry mohou zaujmout téměř každého a navíc přinášejí hráčům další benefity - příjemné společenské prostředí, přímý osobní kontakt se spoluhráči. V rámci akce byla představena celá řada her - od těch pro nejmenší, přes hry pro mládež až po ty pokročilejší. Účastníci se přišli pobavit, seznámit se se svými sousedy a prohlédnout si budoucí kavárnu - nové společenské centrum?

Preventivní na Den dětí

Město Kopřivnice spojilo 3 kampaně, které spolu úzce souvisí (Den dětí, jehož cílem je upozornit na dětská práva; Den sociálních služeb, jehož cílem je informovat občany o službách napomáhajících v překonávání nepříznivých životních situací, Dny bez úrazů, zaměřené na bezpečnost a poskytování první pomoci), v jednu společnou akci - Preventivní na Den dětí. Tato zábavně-osvětová akce je určená pro všechny věkové kategorie. Kromě soutěží, her, atrakcí a cyklohrátek jsou součástí Preventivní také ukázky práce složek integrovaného záchranného systému (ukázka zásahu hasičů, záchranné služby a policie při simulované dopravní nehodě, slaňování z výškové budovy, požární útok či práce s policejními psy) a prezentace poskytovatelů sociálních služeb (odborné poradenství, soutěž pro děti, ukázka canisterapie, možnost jízdy na tandemovém kole, které používají slabozrací).

Neratovicko - komunitně znamená společně

Město Neratovice získalo podporu z prostředků státního rozpočtu a Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost Evropského sociálního fondu EU pro projekt Neratovicko - komunitně znamená společně. Cílem projektu je komunitní plánování sociálních služeb v Neratovicích a okolních spádových obcích. Bude probíhat zjišťování podmínek života obyva-

tel, setkání, analýzy a jednání, jejichž výsledky se stanou základem pro tvorbu střednědobého plánu sociálních služeb. Prostor bude také pro podání návrhů na zavedení služeb, které jsou potřebné a které zde chybí. Během jednoho roku proběhne několik veřejných setkání zaměřených na různé služby. Z účastníků těchto setkání budou vytvořeny tematické pracovní skupiny, které se budou podílet na detailním vytváření plánu pro roky 2013 - 2017. Jedno ze setkání se bude zabývat problémy seniorů a lidí se zdravotním postižením, druhé bude zaměřeno na problémy rodin s dětmi a další se bude věnovat problematice osob v krizi a osob ohrožených sociálním vyloučením. Výsledkem celého projektu bude dobře promyšlený plán nabídky komplexních a účelných sociálních služeb v dostatečné kapacitě a dobré kvalitě, vyhovující uživatelům a plnících dobře svou společenskou funkci. Hlavní výhodou tohoto plánu bude zohlednění nabídky podle skutečné poptávky občanů po sociálních službách. Dále takto vytvořený plán umožní městu naplánovat a rozložit investice a v neposlední řadě zvětší šance na získání finančních dotací nezbytných pro rozvoj a zkvalitnění těchto služeb. Důvodem pro vlastní zapojení občanů je možnost pozitivně ovlivnit nabídku a kapacitu služeb, které sami využívají nebo v nejbližších pěti letech mohou potřebovat.

Zdraví, životní styl

Zelená vidlička

Navštívme ještě jeden projekt v kantonu Jura, kterého se Juragenda 21 účastní. Jde prakticky o certifikaci restauračních zařízení. Koncept vznikl v kantonu Ženeva v roce 1993 a postupně se rozšířil do celého Švýcarska. Jeho účelem je podpora zdravého stravování, ochrana životního prostředí a prevence kouření a konzumace alkoholu. Označení Zelená vidlička v kantonu Jura obdrží od roku 2003 taková restaurace, která denně nabízí zdravé a nutričně vyvážené jídlo, 3 nealkoholické nápoje podává za zvýhodněnou cenu, respektuje životní prostředí a základní kritéria hygieny, a k dispozici dává nekuřácké prostory s počtem křesel více než 25% z celkové kapacity restaurace.

K 30. červnu 2011, je ve Švýcarsku celkem 1038 restaurací, které splňují kritéria certifikátu. Certifikované restaurace je možné vyhledat na portálu projektu www.fourchetteverte.ch.

Sexuální výchova

Švýcarská asociace Spiez Agenda 21 mimo jiné také realizuje projekt sexuálního vzdělávání pro dívky a chlapce. Všichni žáci 5. třídy navštěvují odborný jednodenní seminář sexuálního vzdělávání, pro dívky ve věku 10 - 13 let je připravován cyklus o fyzických a psychických změnách v průběhu puberty, stejně tak je připraven speciální vzdělávací program pro chlapce. Pro rodiče jsou rozvrženy konzultační hodiny pro případ, že by se zajímali o obsah a formu přednášek.

Venkovní obrazová galerie

S tímto geniálním nápadem přišli v roce 2008 Laura Frigerio a Stefano Bonoli a Agenda 21 Coldrerio ho s jejich asistencí zrealizovala. Město Coldrerio se nachází na jihu Švýcarska, nedaleko italského Milana.

Hlavní myšlenkou projektu je odtrhnout člověka od konzumního způsobu života, který je stále stejný a v zásadě nepříroze-
ný. Projekt vytváří obrazovou galerii - ale ne takovou, jakou
známe. Je to galerie obrazů, které se stále mění, každý den
nabízejí nová překvapení, nové pohyby, barvy, novou atmos-
féru. V parku bylo do prostoru instalováno 5 snímků, tj. 5
rámů, které ohraničují přírodní scénérii. Rámy jsou zavěšeny
pevnými vlasci. Obraz je vytvářen v jejich průhledu. Někdy je
zasněžený, jindy do něj příroda zasadí živočicha nebo kvetoucí
rostlinu. Žádné triky, žádné fotomontáže, pouze skutečnost,
realita. Rámy jsou nabarvené výraznou červenou barvou, která
evokuje teplo, přitahuje pozornost, je to barva ohně, krve,
srdce, lásky, dynamiky. V časovém smyslu červená indikuje
přítomnost, tady a teď. Venkovní galerie je místem relaxace,
inspirace a zdůrazňuje význam přírody.

Venkovní galerie

(zdroj: <https://picasaweb.google.com/a21coldrerio>)

Jak účelně a užitečně trávit volný čas

Město Dobříš může být dobrým příkladem pro řadu další
municipalit. Každým rokem se první říjnovou středu všichni
zájemci sejdou na akci „Pojďme tvořit na hřiště“. Jde vlastně
o jarmark, na kterém se představují různé organizace a spolky.
Akce se pravidelně zúčastňuje nejen velký počet občanů
města, ale také více než 30 neziskových organizací či soukro-
mých subjektů z Dobříše a okolí, které se prezentují a nabízejí
bohatý program pro děti i dospělé. Akci oživuje i jarmark
regionálních řemeslných výrobků. Všechny návštěvníky vždy
překvapí, z kolika sportovních, vzdělávacích a dalších rozma-
nitých aktivit si na Dobříši mohou vybrat a jak účelně a užiteč-
ně strávit volný čas.

Kurzy sebeobran pro dívky a seniory

Město Česká Lípa ve spolupráci s Městskou policií - skupinou
prevence kriminality a výuky, Policií ČR, a klubem karate
připravilo projekt „Stop domácímu násilí“. V rámci projektu
byly vytvořené informační letáky, byly uspořádány přednášky
na téma domácí násilí a klub karate připravil kurz sebeobran
pro dívky českolipských středních škol. Protože byla akce
velmi kladně hodnocena, byly připraveny návazně i kurzy
sebeobran pro seniory a očekává se realizace kurzů pro ženy.
Seniorům byly také v rámci projektu předány osobní alarmy.
Město věří, že realizované aktivity přispějí ke zlepšení situace
nejvíce ohrožených skupin.

Hrajeme o kila

Oddělení podpory veřejného zdraví Státního zdravotního
ústavu za podpory Ministerstva zdravotnictví vyhlásilo
ve třech krajích České republiky (kraj Jihomoravský, Vysočina
a hlavní město Praha) v roce 2010 soutěž „Hrajeme o kila“.
Podnětem k vyhlášení této soutěže byl stále narůstající počet
obézních osob v populaci. Cílem soutěže „Hrajeme o kila“
bylo podpořit úsilí lidí s nadváhou zdravě snížit hmotnost
a zvýšit jejich znalosti týkající se správné výživy a vhodné
pohybové aktivity. Soutěžící ze všech tří krajů si mohli nechat
bezplatně vyšetřit složení těla, bylo jim poskytnuto odborné
nutriční poradenství a mohli se zúčastnit lekcí cvičení.
Vítězové soutěže byli všichni, kterým se podařilo zlepšit
jídelníček, zhubnout a zvýšit pohybovou aktivitu.

Den zdraví na Proseku

Na prostranství před Poliklinikou Prosek proběhla preventivně
osvětová akce podporující a propagující zdravý životní styl.
“Den zdraví“ tradičně pořádá sociální odbor MČ Praha 9 spolu
s proseckou poliklinikou. Odborníci z polikliniky poradili, co
udělat pro udržení svého zdraví a jak léčit případné zdravotní
neduhy. Na místě se provádělo měření krevního tlaku, měření
hladiny cukru v krvi, nebo určení BMI. Návštěvníci mohli
získat informace pro dermatologické vyšetření v rámci
prevence kožního onemocnění, kuřáci získali rady k odvykání
kouření i aktuální informaci o kondici jejich plic. K dispozici
bylo také poradenství z oblasti domácí péče o nemocné,
diabetologie, obezitologie, dentální hygieny, onkologie, nebo
správného využití protetických pomůcek. Praktické rady mohli
zájemci získat i od lékárníka, od pracovníků ČČK a Besipu, a to
v oblasti první pomoci. Odborní pracovníci radili s rehabilitací
a pomocí při bolestech. Letošní program byl obohacen také
o informace k prevenci dětských úrazů, očkování pro děti
a o dětské výživě. Byli přítomni i sociální pracovníci městské
části, aby zodpověděli otázky na fungování dohledové a asis-
tenční služby pro seniory nebo k zahájení provozu stacionáře
pro lidi postižené Alzheimerovou chorobou. Společný příspě-
vek polikliniky a městské části na poli zdravotní prevence
dokázal svojí pestrout nabídkou oslovit většinu návštěvníků.
Nabídka poradenství a preventivních vyšetření se setkala
s velkým zájmem a akce byla velmi úspěšná.

Sněhulákův kufr

V Plané nad Lužnicí se tradičně koná závod pro veřejnost
v orientačním běhu „Sněhulákův kufr“. Jsou vypisovány tři
trasy, kterých se mohou zúčastnit všichni, každá z tras je jinak

dlouhá (8,5 km, 5,2 km a 3,2 km vzdušnou čarou). V roce 2012 běželi závodníci některých kategorií podle speciálních map, na kterých směřovaly poledníky do jednoho bodu, kterým nebyl ani severní, ani jižní pól. Tato inovace byla zajímavou zkušeností pro všechny závodníky. Závodu se již tradičně zúčastnili především závodníci z různých koutů Jihočeského a Západočeského kraje. Akce spojuje zábavnou společenskou aktivitu s propagací zdravého životního stylu.

Akce podporující zájmy ekonomické

Projekt naturMÄRT

Město Riehen zaměřuje implementaci místní Agendy 21 především na dopravu, mobilitu, zdraví a ochranu přírody. Jedním z projektů MA21 je akce naturMÄRT, která všechny preferované oblasti spojuje. Jednou ročně je ve městě uspořádán velký trh. Kromě prodeje regionálních produktů jsou zde připravené doprovodné akce pro všechny věkové kategorie. V rámci akce je možné zakoupit místní speciální sazenice rajčat, které mají plody ve tvaru srdcí, je poskytováno poradenství o kompostování (stánek s názvem „Báječný svět kompostu“ - vyrábění panáčků ze silonové ponožky - ponožka se naplní hlínou a semínky pažitky, zaškrť se, vzniklé „hlavě“ se přišijí knoflíky jako oči, panáček se zasadí do květníku a zalévá se; časem hlavička vyrostou „vlásky“ - pažitka, kterou si děti ráno dávají na chleba k snídani), probíhá prodej zvláštních nebo exotických či vzácných druhů rostlin. Na trhu jsou dále stánky poskytující poradenství ohledně „motýlích zahrad“ (jaké rostliny mají motýli rádi, jak se má zahrada ošetřovat, prodej rostlin, na které motýli létají, kvíz o hmyzu), prodej pitek a budek pro ptáky, prodej knížek o rostlinách a zvířatech, prodej bylinek a koření, poradenství v oblasti soužití člověka a zvířat na zahradě (ptáci, savci), prodej výrobků ze dřeva (informace o stavu lesů), apod. Účastníkům akce je zdůrazněno, že nákupem lokálního zboží podporují místní podnikání, posilují kontakt se svými sousedy a navíc chrání životní prostředí (nižší dopravní vzdálenosti, nižší spotřeba fosilních paliv, čistější ovzduší v globálním měřítku).

Regionální kuchařka

Dalším zajímavým projektem Asociace Spiez Agenda 21 je místní kuchařka - unikátní kuchyně s využitím především lokálních produktů, doprovázená krásnými fotografiemi místních scénérií.

Nakupujte místní a sezónní produkty

Město Yverdon-les-Bains vydalo leták pro podporu prodeje místních výrobků. Na jedné straně letáku je vyobrazené ovoce a zelenina pěstované v oblasti, klasifikované podle měsíců, kdy se produkují. Na druhé straně je adresář prodejců s jejich kontaktními informacemi včetně mapky, kde se krámy místních producentů nachází. Leták slouží jako nástroj pro nakupování.

Více informací: www.yverdon-lesbains.ch/fileadmin/documents/Agenda_21/Acheter_local_au_rythme_des_saisons.pdf.

Setkání s podnikateli

V listopadu 2009 se v Jablonci nad Nisou konalo setkání představitelů města s podnikateli jabloneckého regionu.

Po úvodní prezentaci a představení dalších záměrů a společných projektů se diskutovala různá témata, mimo jiné prevence a zlepšení životního prostředí, zmírnění nezaměstnanosti, dopad hospodářské recese na region, podnícení větší spolupráce podnikatelů se státní správou a samosprávou, představa podnikatelského sektoru o podpoře ze strany města při řešení těchto celospolečenských problémů či vztah nezaměstnaných k pracovním nabídkám vs. sociální dávky. Cílem akce bylo přispět ke vzájemné spolupráci.

Zelené úřadování

Děláme to dobře

Město Tábor vytvořilo brožuru pod názvem „Děláme to dobře aneb Náměty k ekologicky šetrnějšímu úřadování“. Brožura uvádí postupné kroky zeleného úřadování na Městském úřadě v Táboře. Prezentuje to, co na městském úřadě již dokázali (používání recyklovaného papíru, materiály pro jednání na CD, separace odpadů, kontejnery na elektroodpad, noviny na recyklovaném papíře, energeticky šetrné spotřebiče, ekologicky šetrné výrobky, úsporné zářivky, využívání MHD na úkor automobilů při služebních cestách, vozidla na CNG zařazena do autoparku, „zelené“ úpravy interiéru úřadu, osvětla v dopravních prostředcích, médiích, v úřadu, sběrné dvory, místo EVVO ve struktuře úřadu). Zajímavé jsou ale také opatření, která se teprve plánují (využívání oboustranného tisku dokumentů, opětovné využívání obálek, elektronická korespondence, šetrné chování při spotřebě vody, elektrické energie a vytápění, optimalizace jízd, nákup dalších vozů na CNG a elektrický pohon, kompostovatelné propisky, nelakované tužky a pastelky, korekční lak na vodní bázi, nápoje ve vratných obalech na jednání rady i zastupitelstva). Město Tábor si je dobře vědomo toho, že příklady táhnou, že je potřeba jít veřejnosti příkladem, že správná cesta začíná v komunikaci uvnitř firmy, že v komunikaci s občany a médii je stále co vylepšovat a v neposlední řadě, že se nesmí usínat na vavřínech, ale trvale dbát na kvalitu.

Tradice

Lampiony a lucerničky

V mnoha českých městech se každoročně konají 11. listopadu oslavy svátku svatého Martina, svátku světla. Svátek symbolizuje bratrský soucit a rozdělení se s trpícím. Motiv vychází z legendy o sv. Martinovi, vojákovi, který se za jedné zimní noci rozdělil o svůj plášť s polonahým žebrákem. V době, kdy světla venku ubývá, přináší svátek prostřednictvím lucerniček do lidských duší laskavost a soucit.

V Jindřichovicích pod Smrkem byly u příležitosti této tradice vyráběny Martinské lucerničky, ochutnávalo se samozřejmě svatomartinské víno, společně se putovalo s lucerničkami za Martinským světlem ke kostelu sv. Jakuba.

V MČ Praha - Běchovice se v listopadu pravidelně koná Lampionový průvod k uctění 17. listopadu, Dne boje za svobodu a demokracii. Cestou ke kameni demokracie je uspořádáno několik osvětových zastávek, na kterých je dětem vysvětleno,

k jakým principům a historickým událostem se tradice váže a proč se pořádá. Na akci také probíhá hra o nejkrásnější doma vyrobený lampión. Na konci cesty čeká na děti čaj, na dospělé horká medovina. Průvod je uspořádán především pro rodiny s dětmi, spolupracují na ní veřejná správa spolu s občanským a podnikatelským sektorem.

Lampiónový průvod v Běhovicích (foto: Emilie Pilátová)

Spolupráce veřejné správy s občanským sektorem

Klíče města Varnsdorf

Již tři roky pořádá město Varnsdorf společně se skauty závod Klíče města Varnsdorf, určený pro děti ze zdejších základních a mateřských škol. Soutěžní družiny mají nejprve za úkol vyřešit šifry, které jim prozradí, na jakých místech najdou další úkoly. Tyto lokality mají za úkol navštívit a vyzkoušet si své znalosti první pomoci, dopravních předpisů, o vlasti, o třídění odpadu, používají logické myšlení, trénují komunikaci, řeší krizové situace, trénují paměť, zkoušejí samostatně vyhledávat informace apod.

Výstava dětských novoročních pohlednic

Obec Poříčí nad Sázavou je sice v místní Agendě 21 nováčkem, ale hned přispěla s několika inovativními příklady dobré praxe. Jedním z nich jsou tzv. „dětská péefka“. Obecní úřad připravil kartičky s logy, na které děti základní a mateřské školy namalovaly libovolnou výtvarnou technikou v zimním motivu některou ze šesti vybraných poříčských památek: kostel sv. Petra, kostel sv. Havla, most přes řeku Sázavu, kovaný kříž u mostu, panský dům v ulici Pod Brankou, nebo Markův statek u řeky. Kromě fotografie měly děti k dispozici také stručný text o historii každé z památek. Vyvrcholením aktivity byla výstava „Poříčské děti vám přejí krásné Vánoce a šťastný nový rok“ a rozeslání pohlednic sousedním obcím, obchodním partnerům obecního úřadu a mnohým dalším. Akce byla zaměřená především na rozvoj spolupráce obce, veřejnosti a soukromého sektoru. Současně ale byla určena pro děti, které si uvědomily, co významného se v jejich obci nachází.

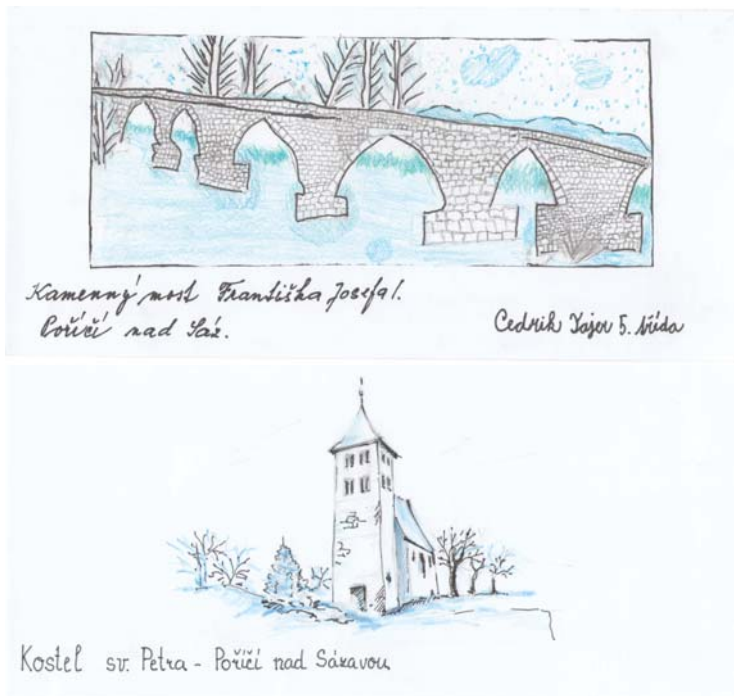
Více informací: <http://poricinasazavou.webnode.cz/news/vystava-detskyh-novorocnich-pohlednic/>.

Benátky na prosecké laguně

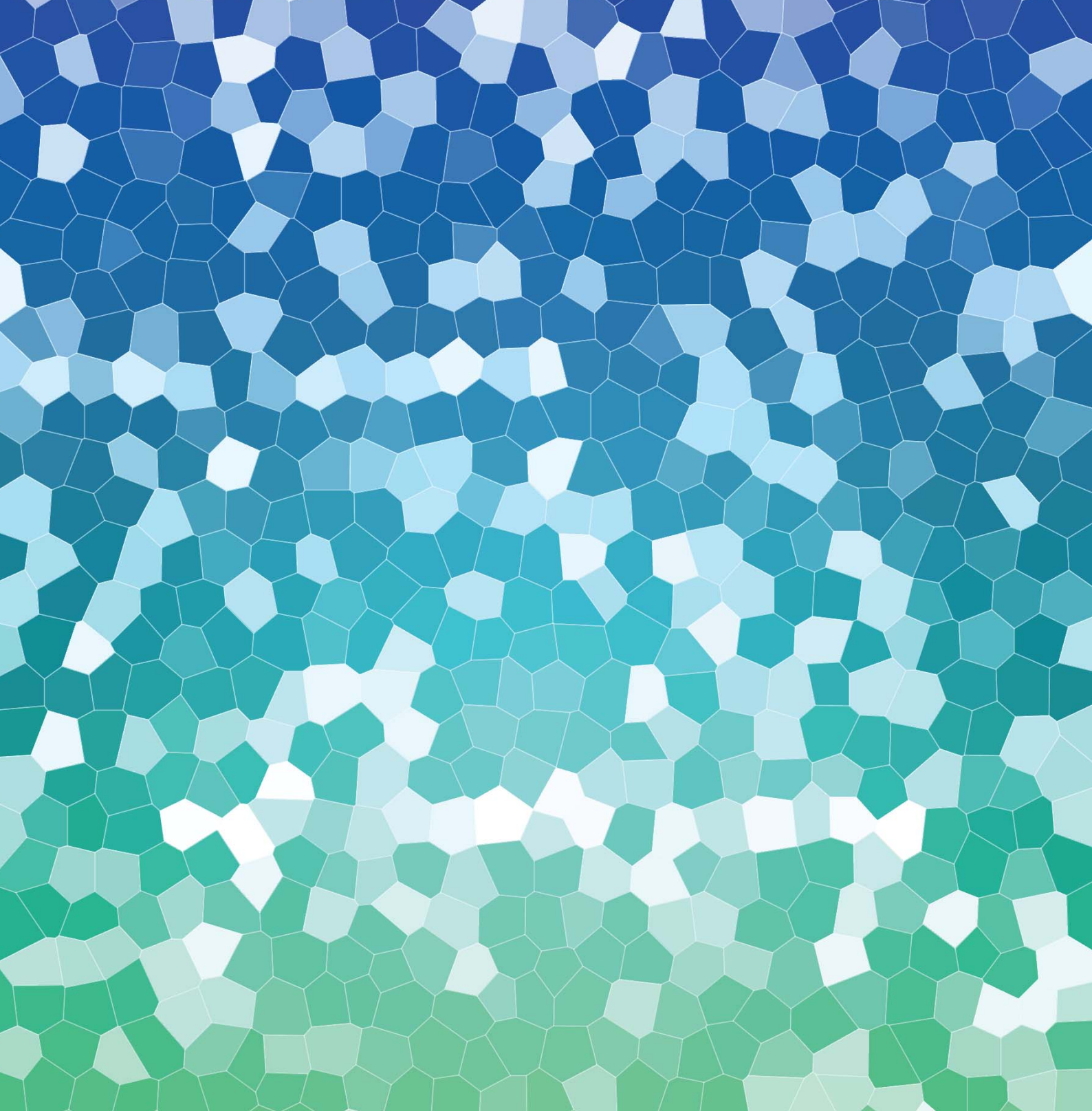
Takto začínalo pozvání na zajímavou akci, která se letos předposlední květnovou nedělí konala v proseckém Parku Přátelství v Městské části Praha 9: „Také toužíte navštívit, ať už poprvé nebo opakovaně, vyhlášené severoitalské ostrovní město, jednu z nejvyhledávanějších turistických destinací s bohatým kulturním životem, plné uměleckých památek? Benátky, italsky Venezia, jediné slůvko a kolik lákavých příslibů se vzápětí vybaví.“ Jedním z cílů akce bylo ukázat, že vážná hudba má mnoho rozmanitých tváří a vůbec nemusí být vážná. Zvláště, když jejími kulisy je park s jezírkem a vodotečí. Večerní program byl komponovaný z díla Johanna Strausse ml., Franze Lehára a Jacquese Offenbacha. Ještě předtím však park ožil po celé odpoledne pohádkami, workshopy a různými soutěžemi o ceny, které pro děti připravila různá sdružení. Právě odpoledne věnované dětem je totiž nedílnou a tradiční součástí Proseckého jara, nabízejícího každoročně svým návštěvníkům a posluchačům originální zážitky. K těm výjimečným letos závěrem bezpochyby patřily i večerní Benátky na prosecké laguně.

Praha plná strašidel

Orientační závod Praha plná strašidel pořádá již od roku 2006 Junák - svaz skautů a skautek ČR ve spolupráci s MČ Praha 1 a řadou sponzorů. Závod probíhá v ulicích staré Prahy. Cílem akce je uspořádat zábavnou akci pro mládež, která zprostředkovává poznání krás a historie Prahy, umožňuje navázání nových přátelství mezi dětmi, poskytuje prostor pro společné trávení volného času rodin s dětmi, ale současně přináší pobavení, anebo zkoušku překonání sama sebe (pro malé děti). Závodníci na startu obdrží zašifrovaná stanoviště, na kterých mohou navštívit různá pražská strašidla. Ta jim při návštěvě dají kontrolní kartičky, které se pak na konci hry sčítají. Rozhoduje také čas. Hra je ideální příležitostí pro poznávání historie a místopisu města.

Projekt „Poříčské děti vám přejí krásné Vánoce a šťastný nový rok“
(zdroj: archiv města Poříčí nad Sázavou)

Brožura je výstupem projektu „Spolupráce švýcarských a českých municipalit v oblasti péče o životní prostředí - Energetický a odpadový management“, který získal finanční podporu z Fondu Partnerství v Programu švýcarsko-české spolupráce.